

System rachunkowości jako baza informacji księgowych stanowiących podstawę procesu podejmowania decyzji i racjonalnego gospodarowania finansami publicznymi

Streszczenie

Istotnym elementem dla zarządzania finansów publicznych i poprawy efektywności gospodarki finansowej jest baza informacji księgowych, dlatego od sposobu i sprawności działania systemu rachunkowości zależy czy uzyskamy szybką i dobrze przekazaną, rzetelną informację.

Wprowadzenie jednolitych zasad rachunkowości i dostosowanie ich do europejskich i światowych standardów pozwala na wykorzystanie sprawozdań finansowych jako podstawowych i rzetelnych źródeł informacji, bowiem jak wiemy rachunkowość:

- operuje miernikiem pieniężnym dla gromadzenia i prezentacji danych księgowych (o działalności jednostki, jej sytuacji majątkowej i finansowej),
- przetwarza informacje o zdarzeniach gospodarczych (generuje sprawozdania, raporty) wykorzystywane w zarządzaniu oraz wypełnianiu obowiązków sprawozdawczych,
- dlatego też wzrost użyteczności rachunkowości dla potrzeb zarządzania powoduje ewolucję jej zadań i dominację funkcji informacyjnej.

Artykuł koncentruje się na teoretycznych rozważaniach, których celem jest przybliżenie specyfiki rachunkowości budżetowej i potwierdzenie tezy, iż prawidłowo działający system rachunkowości zaspokaja potrzeby informacyjne konieczne do podniesienia efektywności i racjonalnego gospodarowania finansami publicznymi.

Wprowadzenie

W rachunkowości zbiegają się wszystkie kanały przepływu informacji, dlatego od sposobu i sprawności jej działania zależy czy uzyskamy szybką i dobrze przekazaną informację o stanie finansów i wzajemnych rozliczeń. Realizacja tych zagadnień jest w dużej mierze usprawniona poprzez wprowadzenie odpowiedniego systemu komputerowego, wewnętrznych uregulowań/instrukcji (obiegu i kontroli dowodów księgowych, zamówień publicznych itp.), które zapewniają utrzymanie odpowiedniego ładu dokumentacyjnego, służącego celom ewidencyjnym oraz informacyjnym i decyzyjnym.

Wprowadzenie jednolitych zasad rachunkowości i dostosowanie ich do europejskich i światowych standardów pozwala na wykorzystanie sprawozdań (finansowych i budżetowych) jako podstawowych, rzetelnych źródeł informacji gospodarczej oraz finansowej, bowiem jak wiemy rachunkowość finansowa:

- operuje miernikiem pieniężnym dla gromadzenia i prezentacji informacji o działalności jednostki i jej sytuacji finansowej,

- przetwarza informacje o zdarzeniach gospodarczych, generuje sprawozdania finansowe oraz inne niesformalizowane raporty i sprawozdania, wykorzystywane w zarządzaniu, do sporządzania deklaracji podatkowych oraz wypełniania innych obowiązków sprawozdawczych (np. GUS)¹,
- prezentuje informacje majątkowe jednostki i dostarcza informacji do sterowania sytuacją majątkową,

dlatego też wzrost użyteczności rachunkowości dla potrzeb zarządzania powoduje ewolucję jej zadań i dominację funkcji informacyjnej.

Wymogi stawiane informacjom płynącym z rachunkowości to między innymi:

- a. dostarczenie wiarygodnych i kompletnych danych w wielu przekrojach,
- b. łatwy i szybki dostęp,
- c. elastyczność (dostosowanie do aktualnych potrzeb),
- d. porównywalność informacji (w czasie, przestrzeni, w stosunku do przyjętego wzorca).

Rachunkowość jako system kompleksowej informacji

Sprawne funkcjonowanie administracji publicznej wymaga przede wszystkim szybkiego przepływu, przetwarzania i dostępu do informacji. Efektywność działania powinien gwarantować odpowiedni system komputerowy, który zapewnia pełną ewidencję zdarzeń gospodarczych, z możliwością szybkiego uzyskania pełnych i kompleksowych informacji, potrzebnych do sporządzenia sprawozdawczości i obliczeń statystycznych. Układ informacji statystycznych w sprawozdaniach uwzględnia przede wszystkim potrzeby wynikające z gospodarki rynkowej, zaś jakość sprawozdań finansowych jest uzależniona od stosowanych metod prowadzenia rachunkowości i ich przestrzegania w praktyce. Prawidłowo działający system rachunkowości winien więc zaspokajać potrzeby informacyjne konieczne do podniesienia efektywności i racjonalnego zarządzania finansami.

Podstawowe akty prawne dotyczące rachunkowości budżetowej²:

1. Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 2004 roku³,
2. Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku⁴,
3. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 roku⁵, w sprawie szczególnych zasad rachunkowości i planu kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej.

¹ Obowiązek sporządzania odpowiednich sprawozdań wynika z wielu przepisów np. ustawy o rachunkowości (sprawozdania finansowe), ustaw podatkowych: podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowym od osób fizycznych, podatku od towarów i usług (deklaracje podatkowe), ustawie o statystyce publicznej (np. sprawozdania o zatrudnieniu, środkach trwałych itp.).

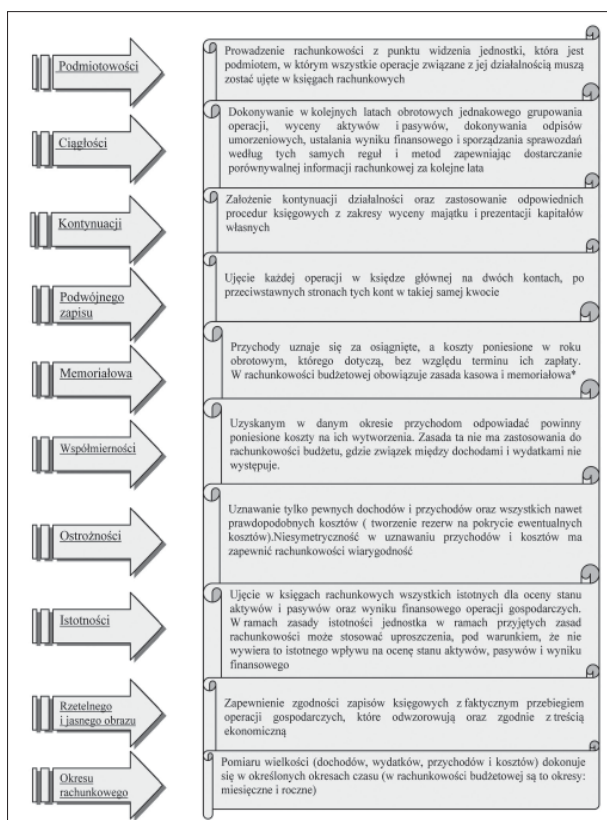
² Rachunkowość budżetowa to określenie łączące dwa pojęcia: rachunkowość oraz budżet

³ Tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku, Nr 152, poz. 1223 ze zmianami.

⁴ Dz. U. z 2009 roku, Nr 157, poz. 1240 ze zmianami.

⁵ Dz. U. Nr 128, poz. 861 ze zmianami.

4. Zarządzenie w sprawie zasad (polityki) rachunkowości zgodnie z zapisami ustawy o rachunkowości.
5. Odpowiednio zbudowany, dobry system informatyczny oparty na nowoczesnych aplikacjach pozwala na:
 - natychmiastowe uzyskanie dowolnych wskaźników ekonomicznych za wybrany okres,
 - uzyskanie zestawień czy raportów w różnych przekrojach,
 - natomiast prawidłowe zdefiniowanie planu kont (dostosowane do potrzeb i specyfiki jednostki) ma gwarantować możliwość:
 - prawidłowego sporządzenia sprawozdawczości, rozliczeń (np. z ZUS, urzędem skarbowym, itp.)
 - szybkiego uzyskiwania raportów i informacji koniecznych do prawidłowego zarządzania.

Rysunek 1. Zasady rachunkowości z uwzględnieniem specyfiki sektora finansów publicznych

*zasada kasowa (ewidencja dochodów i wydatków w księgach pomocniczych prowadzonych do rachunku bieżącego jednostki budżetowej)

*zasada memoriałowa (stosowana przy ewidencji działalności jednostek organizacyjnych sektora finansów publicznych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie⁶.

⁶ W. Rup, Wzory księgowani w jednostce budżetowej, ODDK, Gdańsk 2009, s. 13–16.

Podstawowe reguły prowadzenia rachunkowości, z których wypływają szczegółowe zasady wyceny poszczególnych grup aktywów i pasywów oraz ustalania elementów składających się na wynik finansowy jednostki, nazywane są **zasadami nadrzędnymi**.

Ogólne zasady rachunkowości⁷ z uwzględnieniem specyfiki sektora finansów publicznych przedstawiono na rysunku 1. Zapisy w księgach rachunkowych dokonywane są na podstawie dowodów księgowych (źródłowych), które stwierdzają dokonanie operacji gospodarczej i spełniają kryteria określone w art.21 ustawy o rachunkowości. Poszczególne operacje powinny być ujmowane w księgach rachunkowych w taki sposób, by ich mnogość nie utrudniała oceny i weryfikowania zdarzeń gospodarczych, z uwagi na fakt, że wszelkie informacje wynikające z ksiąg rachunkowych powinny być pełne, rzetelne, dające rzeczywisty obraz sytuacji gospodarczej i finansowej. Rachunkowość jest więc pełnym odzwierciedleniem zjawisk i procesów gospodarczych zachodzących w jednostce.

Klasyfikacja budżetowa dochodów i wydatków budżetowych

Gospodarka środkami budżetowymi (planowanie, uchwalanie i wykonanie budżetu) realizowana jest w całości w ramach klasyfikacji budżetowej, tj. „systemu podziałek (oznaczeń) służących do opisywania dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów, występujących w poszczególnych jednostkach sektora finansów publicznych⁸”, wynikającej z rozporządzenia Ministra Finansów⁹. Struktura podmiotowa dochodów i wydatków w ujęciu resortowym (części budżetu państwa) została wprowadzona przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 roku w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów¹⁰. Dochody i wydatki publiczne oraz przychody i środki (pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz ze źródeł zagranicznych – art.5 ust. 1, pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych) klasyfikuje się według (rys. 2):

- a. działów i rozdziałów, które odpowiadają określonym rodzajom działalności,
- b. paragrafów – określających rodzaj dochodu, przychodu oraz wydatku publicznego.

W ewidencji księgowej oraz sprawozdawczości stosowane są oznaczenia cyfrowe, z tym, że klasyfikacja paragrafów dochodów, przychodów i środków oraz wydatków i środków jest czterocyfrowa. Miejsce czwarte zajmuje „zero” – dla oznaczenia środków krajowych lub odpowiednie cyfry od 1 do 9, które oznaczają źródła finansowania lub współfinansowania dochodów oraz wydatków ze środków Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych.

H. Gajoch¹¹ uważa, że każda klasyfikacja spełnia następujące funkcje:

- 1. ekonomiczną** (specyfikacja dochodów i wydatków publicznych, umożliwia ich powiązanie z zadaniami publicznymi o różnym wymiarze),

⁷ W. Rup, Wzory księgowania w jednostce budżetowej, ODDK, Gdańsk 2009, s.13-16.

⁸ W. Lachiewicz, Klasyfikacja budżetowa 2012. Praktyka stosowania klasyfikacji z przykładami doboru podziałek klasyfikacyjnych, C.H.Beck, Warszawa 2012, s.8.

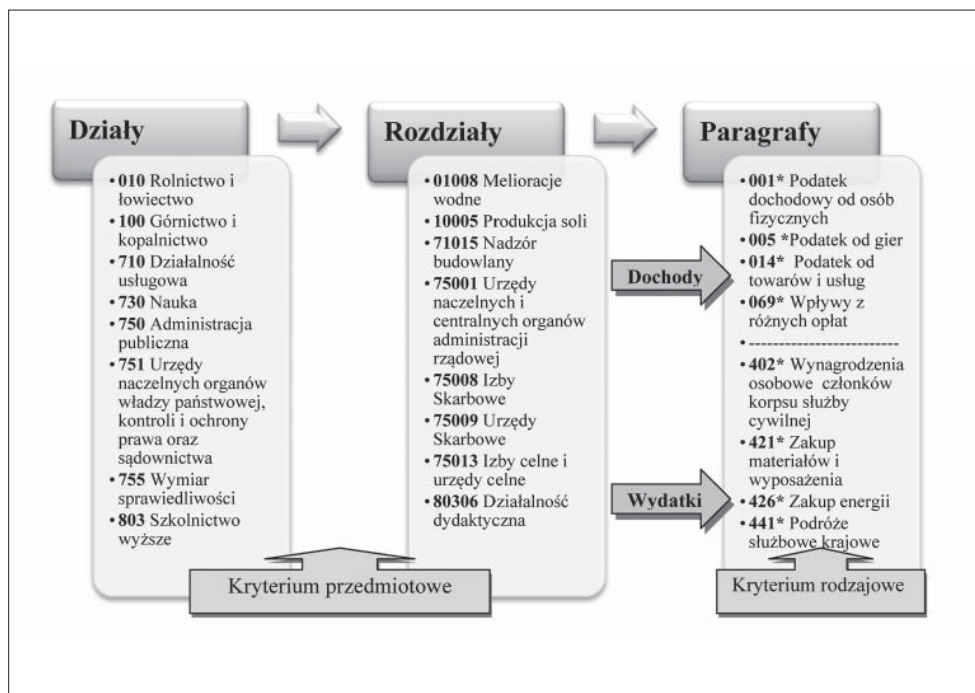
⁹ Klasyfikację budżetową określa rozporządzenie Ministra Finansów z 2 marca 2010 roku w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych Dz. U. Nr 38, poz.207 ze zmianami.

¹⁰ Dz. U. z 2009 roku, Nr 211, poz. 1633 ze zmianami.

¹¹ H. Gajoch, Rachunkowość budżetowa. Zbiór przepisów z wprowadzeniem, C.H. Beck, Warszawa 2008, s.16.

2. **organizacyjno-finansową** (planowanie i wykonanie budżetu zgodnie z przyjętymi założeniami),
3. **prawną** (oznaczenie podziałkami klasyfikacyjnymi i zapisanie w planie, przesada zakresie uprawnień i odpowiedzialności),
4. **informacyjną** (informacja urzędowa) – jawność i przejrzystość finansów publicznych oraz urzędowa informacja o planie i wykonaniu (funkcja sprawozdawcza),
5. **statystyczną** (informacja o procesach finansowych w sektorze finansów publicznych).

Rysunek 2. Klasyfikacja budżetowa

*symbol (miejsce czwarte), cyfry od zera do 9

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo rozporządzeniem z dnia 10 marca 2010 roku¹² Minister Finansów, określił szczegółową klasyfikację, określającą jednolity system obszarów tematycznych-kodów stosowanych dla zapewnienia przejrzystości wydatków strukturalnych, ponoszonych przez jednostki sektora finansów publicznych. Klasyfikacja wydatków strukturalnych została podzielona na:

- 17 obszarów tematycznych
- 86 kodów, odpowiadających właściwym programom.

¹² Dz. U. z 22 marca 2010 roku, Nr 44, poz. 255.

Polityka rachunkowości i procedury związane

Zdaniem T. Lubińskiej¹³ „finanse publiczne koncentrują się na badaniu kategorii, procesów i zasad, zgodnie z którymi gromadzone są środki publiczne i według których następuje ich wydatkowanie”. Kierownik jednostki jest odpowiedzialny za opracowanie polityki rachunkowości, w której określa:

1. rok obrotowy, okresy sprawozdawcze oraz metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustania wyniku finansowego,
2. wykaz kont księgi głównej wraz z przyjętymi zasadami klasyfikacji zdarzeń oraz prowadzenia kont ksiąg pomocniczych i ich powiązań z kontami księgi głównej,
3. wykaz ksiąg rachunkowych oraz przyjęte uproszczenia,
4. opis systemu przetwarzania danych, ochronę danych i ich zbiorów (dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów),
5. opis systemu informatycznego wraz z wykazem programów (wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia eksploatacji),
6. określenie wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na komputerowych nośnikach danych.

Plan kont służy ewidencji księgowej, która daje wytyczne sposobu organizacji danych w rachunkowości, bowiem właściwe ich ułożenie umożliwia uzyskiwanie informacji z kont, które stanowią określone zasoby informacyjne. Budując politykę rachunkowości należy pamiętać o Krajowym Standardzie Rachunkowości Nr 7¹⁴, który określa „zmiany zasad (polityki) rachunkowości, wartości szacunkowych, poprawianie błędów, zdarzenia następujące po dniu bilansowym – ujęcie i prezentacja” wraz z zasadami prezentacji danych (zapewniających porównywalność sprawozdania finansowego) i przykładami.

Od autonomicznej decyzji kierownika jednostki zależy ujęcie istotnych dokumentów prawa wewnętrznego (kontroli: wewnętrznej, wydatkowania środków publicznych, zamówień publicznych, zasad przeprowadzania i rozliczania inwentaryzacji, gospodarki magazynowej i kasowej oraz odpowiedzialności materialnej itp.), jako odrębnych zarządzeń/decyzji lub stanowiących załączniki do zakładowego planu kont.

Istotną rolę pełni wewnętrzna instrukcja/procedura sporządzania, obiegu i kontroli dokumentów, która „jest ważnym narzędziem w ręku głównego księgowego, gwarantującym utrzymanie ładu dokumentacyjnego. Wszystkie dowody księgowe od momentu ich sporządzenia (dla dowodów własnych) lub od momentu ich wpływu do jednostki gospodarczej (dla dowodów obcych) poprzez kontrole, ewidencję aż do złożenia w archiwum odbywają określoną drogę, która powinna być szczególnie opisana w instrukcji obiegu dokumentów”¹⁵.

Podstawowym narzędziem w zakresie prawidłowego przeprowadzenia inwentaryzacji powinna być instrukcja inwentaryzacyjna, w której kierownik jednostki określi wewnętrzne uregulowania dotyczące procedury: przygotowania, przeprowadzenia, rozliczenia

¹³ T. Lubińska, *Budżet a finanse publiczne*, Difin, Warszawa 2010, s.15.

¹⁴ www.mf.gov.pl (17.09.2012).

¹⁵ A. Hołda (red.), *Instrukcje księgowe i podatkowe. Wzory dokumentów z wyjaśnieniami*, C.H. Beck, Warszawa 2012, s.160–161.

inwentaryzacji wraz z określeniem harmonogramu, wzorów stosowanych dokumentów oraz terminów realizacji i odpowiedzialność za realizację poszczególnych elementów. „Inwentaryzacja to ogół czynności, których celem, jest ustalenie rzeczywistego stanu aktywów i pasywów jednostki na określony moment (dzień) i porównanie tego stanu ze stanem ewidencyjnym (księgowym). Równocześnie w ramach inwentaryzacji następuje ustalenie i wyjaśnienie różnic ujawnionych w czasie porównania, a także rozliczenie osób odpowiedzialnych materialnie za powierzone mienie”¹⁶. Zgodnie z art. 4 ustawy o rachunkowości¹⁷ odpowiedzialność za właściwy przebieg inwentaryzacji ponosi kierownik jednostki, która powinna być przeprowadzana w terminach określonych w art. 26. Podstawowym celem inwentaryzacji jest ustalenie faktycznego i doprowadzenie danych wynikających z ksiąg rachunkowych do zgodności ze stanem rzeczywistym, a tym samym zapewnienie realności wynikających z nich informacji ekonomicznych. Inwentaryzacja stanowi instrument oceny majątku jednostki¹⁸, jak również specyficzny rodzaj kontroli (myśląc o art.68 ustawy o finansach publicznych – kontroli zarządczej).

Przejrzyste i czytelne procedury pozwalają na prawidłowe gospodarowanie i prowadzenie gospodarki finansowej, a tym samym eliminują ewentualne nieprawidłowości czy zachowania, które stanowią naruszenie ustawy z dnia 17 grudnia 2004 roku o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁹.

Gospodarka finansowa

Prawidłowo działający system rachunkowości winien zaspokajać potrzeby informacyjne konieczne do podniesienia efektywności i racjonalnego zarządzania finansami. **Gospodarka finansowa** jest określana jako proces, który obejmuje nie tylko samo gromadzenie i wydatkowanie środków pieniężnych przez podmioty prawa publicznego, ale także całokształt różnych czynności prawnych i organizacyjnych, które służą temu procesowi. Można więc przyjąć iż określenie „gospodarka finansowa” odnosi się do działalności finansowej prowadzonej przez podmioty prawa publicznego i w gruncie rzeczy pokrywa się – a przynajmniej jest zbliżone – z pojęciem publicznej działalności finansowej²⁰. Od sposobu i sprawności jej działania zależy czy uzyskamy szybką i dobrze przekazaną informację o stanie finansów i wzajemnych rozliczeń. Do kluczowych instrumentów umożliwiających zwiększenie efektywności nakładów na realizację zadań publicznych – wspomagających poprawę efektywności gospodarki finansowej zaliczamy:

¹⁶ A. Hołda (red.), Instrukcje księgowe i podatkowe. Wzory dokumentów z wyjaśnieniami, C.H. Beck, Warszawa 2012, s.2.

¹⁷ Ustawa o rachunkowości określa dodatkowo wymagania dotyczące przedmiotu, metod oraz częstotliwość inwentaryzacji.

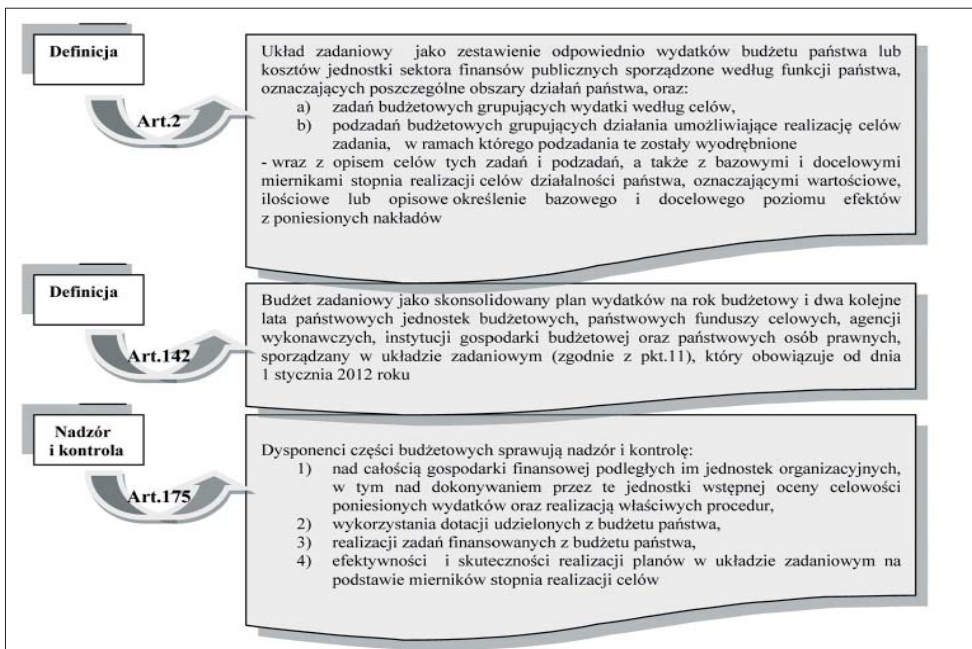
¹⁸ Podstawowym celem inwentaryzacji jest ustalenie faktycznego i doprowadzenie danych wynikających z ksiąg rachunkowych do zgodności ze stanem rzeczywistym, a tym samym zapewnienie realności wynikających z nich informacji ekonomicznych.

¹⁹ Dz. U. z 2005 roku, Nr 114, poz.14 ze zmianami – czyny, które stanowią ustawowy katalog naruszeń dyscypliny finansów publicznych zawarte są w art. od 5 do 18.

²⁰ W. Wójtowicz, Zarys finansów publicznych i prawa finansowego, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s.16.

1. Audyt jako proces (działalność niezależna i obiektywna) obejmujący badanie i ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, identyfikacji i zarządzania ryzykiem oraz jakości realizowanych zadań²¹.
2. Kontrolę zarządczą jako integralny proces (działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny²², oszczędny i terminowy²³), którego celem jest zapewnienie:
 - zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi;
 - skuteczności i efektywności działania;
 - wiarygodności sprawozdań;
 - ochrony zasobów;
 - przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania;
 - efektywności i skuteczności przepływu informacji;
 - zarządzania ryzykiem.

Rysunek 3. Budżet zadaniowy w świetle przepisów ustawy o finansach publicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o finansach publicznych

²¹ Głównym celem zgodnie z art.272 ustawy o finansach publicznych jest wspieranie kierownika jednostki (ministra kierującego działem) w realizacji celów i zadań przez systematyczną ocenę (w szczególności: adekwatności, skuteczności i efektywności) kontroli zarządczej, jak również czynności doradcze.

²² Efektywne funkcjonowanie kontroli zarządczej wymaga aktywnego działania kierownika jednostki i ścisłego kierownictwa (obejmuje cały zakres działalności), bowiem ma odzwierciedlać prawidłowość: gospodarki finansowej, gospodarowania majątkiem jednostki oraz efektywność i ocenę funkcjonowania jednostki.

²³ K. Puchacz, Nowe standardy kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych – omówienie i propozycje wzorcowych rozwiązań, ODDK, Gdańsk 2010, s.9.

3. Budżet zadaniowy (rys. 3) jako narzędzie efektywnego zarządzania finansami publicznymi i redystrybucji środków publicznych w celu uzyskania lepszych efektów (wydatki w układzie zadaniowym²⁴, jednolite zasady dotyczące systemu sprawozdawczego i planu kont w zakresie planowania w układzie zadaniowym, planowania zadaniowe – układ zadaniowy oparty na funkcji państwa, zadaniach budżetowych i podzadaniach budżetowych wraz z miernikami stopnia realizacji celów). Zdaniem T. Lubińskiej²⁵ budżet zadaniowy „wpisuje się w nurt prac badawczych i wdrożeniowych określanych w literaturze światowej jako nowe zarządzanie publiczne”.

Należy pamiętać, iż prawidłowe zbudowanie i wdrożenie budżetu zadaniowego sprzyja sprecyzowaniu celów działania i monitorowania skuteczności ich realizacji, umożliwia globalne podejście do wydatków publicznych²⁶.

Prawo zamówień publicznych a dyscyplina finansów publicznych

Warunkiem prawidłowego i zgodnego z przepisami gospodarowania środkami publicznymi jest wydatkowanie środków budżetowych zgodnie z obowiązującymi procedurami w zakresie gospodarki finansowej, obiegiem dokumentów oraz zamówień publicznych oraz ich monitorowanie i powiązanie z planem finansowym.

Rozwój polskiego systemu zamówień publicznych rozpoczyna się z dniem 1 stycznia 1995, kiedy po raz pierwszy weszła w życie ustawa o zamówieniach publicznych²⁷, będąca regulacją prawną (określającą zasady i formy postępowania) opartą na międzynarodowych standardach wydatkowania środków publicznych²⁸. Ustawa zawiera precyzyjne zalecenia dla dysponentów środków budżetowych, „jest to zatem prawne i organizacyjne instrumentarium, za pomocą którego stosowane są procedury zamówień publicznych”, rozstrzygając jednocześnie kluczowy problem polskiej gospodarki „jak wydatkować środki publiczne (zbyt szczupłe w relacji do potrzeb) – aby państwo mogło realizować swoją politykę ekonomiczną i społeczną”²⁹. Ustawa Prawo zamówień publicznych³⁰ reguluje zasady³¹, formy oraz tryb udzielania zamówień ze środków publicznych, a jej bezpośrednim celem jest wdrażanie mechanizmów i procedur gwarantujących zachowanie uczciwej kon-

²⁴ Ustawa o finansach publicznych daje możliwość ewidencjonowania wydatków budżetu państwa lub kosztów jednostki sektora finansów publicznych poprzez układ zadaniowy, który jest udoskonaleniem sposobu gospodarowania środkami publicznymi oraz podwyższeniem sprawności organizacji i efektywności finansów publicznych.

²⁵ T. Lubińska, *Nowe zarządzanie publiczne – skuteczność i efektywność. Budżet zadaniowy w Polsce*, Difin, Warszawa 2009, s.9

²⁶ M. Dylewski, B. Filipiak, M. Gorzałczyńska-Koczkodaj, *Metody analityczne w działalności jednostek podsektora samorządowego*, Difin, Warszawa 2010, s. 174.

²⁷ Dz. U. z 1994 roku, Nr 76, poz. 344.

²⁸ Ustawa o zamówieniach publicznych sięga do międzywojennej tradycji – ustawy z dnia 15 lutego 1933 roku o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucji prawa publicznego (Dz. U. Nr 19, poz.127)

²⁹ Szerzej, T. Grzeszczyk, *Podręcznik Zamówień Publicznych. Polskie procedury –Zarys systemu*, Biblioteka Menedżera i Bankowca, Warszawa 1995, s. 14-17.

³⁰ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 roku – tekst jednolity Dz. U. Nr 113, poz. 759 ze zmianami.

³¹ Zasady udzielania zamówień wynikające z ustawy to: uczciwa konkurencja i równe traktowanie wykonawców, racjonalność i powszechność, bezstronność i obiektywizm, otwartość i sprawiedliwość, fachowość i przejrzystość, pisemność i jawność, kontrola i zaskarżalność decyzji, prymat trybu przetargu nieograniczonego i ograniczonego.

kurencji oraz racjonalne i efektywne gospodarowanie środkami publicznymi. Zmiany, które miały wpływ na przebieg i realizację postępowań, to przede wszystkim modyfikacja zapisu zawartego w art.4 pkt 8, a mianowicie zmiana z 6.000 do 14.000 euro kwoty, do której zamawiający nie jest zobowiązany do stosowania przepisów ustawy³². Zmienione przepisy usprawniają procedury, mimo to, pamiętać jednak należy, że nie zwalnia to od obowiązku gospodarowania środkami publicznymi w sposób celowy, racjonalny i oszczędny. Mimo krytycznych uwag kierowanych pod adresem ustawy „samo istnienie regulacji obejmującej w sposób przejrzysty wydatkowanie środków publicznych (ogólnie mówiąc pochodzących od podatników)” zdaniem Z. Czarnika „nie powinno budzić wątpliwości”³³.

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy Prawa zamówień publicznych regulują:

1. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 roku o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (jednostki sektora finansów publicznych oraz podmioty finansujące zamówienia w znacznej części ze środków publicznych)

2. Ustawa Prawo zamówień publicznych (dział VII).

Podsumowanie

Skuteczna administracja publiczna wymaga sprawnego przepływu i dostępu do informacji, a jej prawidłowe funkcjonowanie możliwe jest dzięki współdziałaniu wszystkich elementów składowych organizacji. „Znaczenie szczególnych zasad rachunkowości przedstawionych w aktach wykonawczych do art. 17 ustawy o finansach publicznych wynikają z jednej strony ze specyfiki procesów będących przedmiotem ewidencji w rachunkowości budżetowej, z drugiej strony są następstwem przyjęcia wielu szczegółowych rozwiązań ewidencyjnych zagadnień gospodarki finansowej i majątkowej w tych przepisach”³⁴. Ustawowe uregulowania zagadnień rachunkowości podkreślają jej rolę i znaczenie jako podstawowego źródła informacji o:

- finansach (niezależnie od formy prawnej, tytułu własności, rodzaju prowadzonej działalności),
- uzyskanych (pożądanych) wskaźnikach,

które służą prezentacji zgromadzonych danych, a następnie poprzez ich przetwarzanie wpływają na poszczególne procesy, bowiem odpowiedni ich poziom jakościowy:

- a. pozwala ocenić stan faktyczny,
- b. umożliwia ocenę realizacji celów,
- c. tworzy podstawy planowania,

a co za tym idzie ukazuje efektywność działania i stanowi podstawę do uruchomienia pożądanych procesów decyzyjnych. W rachunkowości dzięki zastosowaniu odpowiednich systemów informatycznych w oparciu o przyjęte zasady (politykę) rachunkowości gromadzone są informacje (ekonomiczne i finansowe), gwarantujące przejrzysty obraz

³² Obszerna nowelizacja prawa zamówień publicznych weszła w życie w dniu 11 czerwca 2007 roku, której głównym celem było usprawnienie procesu udzielania zamówień publicznych.

³³ Z. Czarniak, *Zamówienia publiczne w praktyce*, INFOR, Warszawa 1998, s. 7.

³⁴ W. Rup, *Wzory księgowani w jednostce budżetowej*, ODDK, Gdańsk 2009, s. 12.

danych (zestawień, raportów, sprawozdań, itp. dotyczących jednostki), które pozwalają kierownictwu na podejmowanie decyzji w zakresie podniesienia efektywności działania, zarządzania i racjonalnego gospodarowania finansami publicznymi.

The accounting system as a book-keeping information database being the basis for the process of decision-making and rational public finance management

Summary

The key element for the public finance management and improvement of the efficiency of financial economy is a book-keeping information database, hence the way and performance of the accounting system are responsible for quick, properly transferred and plausible information.

The introduction of uniform principles of accountancy and their adjustment to European and world-wide standards let us use financial reports as basic and reliable information since we know that accounting:

- utilizes pecuniary/financial measure for collecting and presenting accounting data (on the activity of the proper unit, its financial situation and assets),
- processes information on economic events (produces statements and reports) for management purposes and meeting auditory obligations.

this is why the increase of the usability of accounting for the needs of management contributes to the evolution of its tasks and dominance of the informative function.

The article concentrates on theoretical considerations which aim to familiarize with the specifics of budget accounting and to corroborate the thesis that the properly working system of accounting meets the informative needs indispensable to increase the efficiency and for the rational management of public finances.

artykułuje cele aktywności społecznej i będzie wzmocnieniem dla nowotworzonych sieci małych wspólnot.

Niewątpliwie wspieranie minimalistycznych postaw społecznych w okresie boomu technologicznego jest dużym wyzwaniem zarówno dla autora, jak i czytelnika. Książka nasycona ideologiczną wizją przyszłego społeczeństwa jest propozycją ustrukturalizowanego i pozytywnego kierunku rozwoju jednostki. Wiele poruszanych w książce dylematów ideologicznych jest przedstawianych przez autora w formie pytań i odpowiedzi. Dla czytelnika jest to wspaniały materiał do autoanalizy oraz próby odpowiedzi na postawione pytania. Czytając książkę „Neue Arbeit kompakt” czytelnik szybko dostrzega możliwości oraz zakres identyfikacji z ideą NANK. Książka adresowana jest do świadomego czytelnika, który niejednokrotnie rozważał dylematy sensu i sposobu istnienia oraz roli jednostki w światowej gospodarce przy uwzględnieniu ograniczoności bogactw naturalnych.